

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. liepos 17 d.*

Byloje C-206/06

dėl *Rechtbank Groningen* (Nyderlandai) 2006 m. balandžio 19 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2006 m. gegužės 2 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Essent Network Noord BV,

prie kurios prisijungė

Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV

prieš

Aluminium Delfzijl BV

ir byloje dėl garantijos

* Proceso kalba: olandų.

Aluminium Delfzijl BV

prieš

Staat der Nederlanden,

ir byloje dėl garantijos

Essent Netwerk Noord BV

prieš

Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV,

Saranne BV

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas (pranešėjas), teisėjai U. Lõhmus,
J. N. Cunha Rodrigues, A. Ó Caoimh ir A. Arabadjiev,

generalinis advokatas P. Mengozzi,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2007 m. gegužės 10 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Essent Netwerk BV*, kaip visų *Essent Netwerk Noord BV* teisių perėmėjos nuo 2005 m. sausio 1 d., atstovaujamos *advocaten* P. E. Mazel ir E. Hamminga,
- *Aluminium Delfzijl BV*, atstovaujamos *advocaten* A. J. Van den Berg ir M. Van Leeuwen,
- *Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV*, atstovaujamos *advocaten* J. K. de Pree ir Y. de Vries,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos H. G. Sevenster bei P. P. J. Van Ginneken ir D. J. M. de Grave,
- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos R. Lyal ir H. van Vliet,

susipažinęs su 2008 m. sausio 24 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su EB 25 straipsnio, EB 87 straipsnio 1 dalies ir EB 90 straipsnio aiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bylą tarp *Essent Netwerk Noord BV* (toliau – *Essent Netwerk*), elektros energijos sistemos operatoriaus, ir *Aluminium Delfzijl BV* (toliau – *Aldel*), elektros energijos ir perdavimo paslaugų pirkėjo, dėl sąskaitoje faktūroje nurodyto tarifinio antkainio už elektros energijos perdavimą laikotarpiu nuo 2000 m. rugpjūčio 1 d. iki 2000 m. gruodžio 31 dienos.
- 3 Ginče, kiek tai susiję su įstojimu į bylą ir bylomis dėl garantijos, taip pat dalyvauja *Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV*, buvusi *Samenwerkende ElektriciteitsProductiebedrijven NV* (toliau – SEP), įstatyme nurodyta bendrovė, Nyderlandų valstybė ir bendrovė *Saranne BV*, SEP dukterinė bendrovė ir aukštos įtampos sistemos operatorė.

Tėisėnis pagrėndas

Bendrijos teisė

- 4 1996 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/92/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjį taisyklių (OL L 27, 1997, p. 20; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 12 sk., 2 t., p. 3; toliau – Direktyva) nustato bendrąsias elektros energijos gamybos, perdavimo ir paskirstymo taisykles.
- 5 Jos IV, VI ir VII skyriai atitinkamai reglamentuoja perdavimo sistemos eksploatavimą, elektros energijos sektoriaus įmonių finansinę atskaitomybę ir galimybių naudotis sistema sudarymą.
- 6 Direktyvos 24 straipsnio 1 ir 2 dalyse įtvirtinta:

„1. Valstybės narės, kuriose įsipareigojimų ar garantijų dėl sistemos darbo, priimtų ar suteiktų iki įsigaliojant šiai direktyvai, laikytis gali būti neįmanoma dėl šios direktyvos nuostatų, gali prašyti Komisijos suteikti pereinamojo laikotarpio režimą, kuris suteikiamas, be kita ko, atsižvelgiant į atitinkamos sistemos dydį, sistemos sujungimo mastą ir energetikos pramonės struktūrą. Komisija, prieš priimdama sprendimą, laikydamasi konfidencialumo, informuoja valstybes nares apie tokį taikymą. Šis sprendimas skelbiamas *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*.

2. Pereinamojo laikotarpio režimas yra apribotas laiko atžvilgiu ir jo trukmė siejama su 1 dalyje nurodytų įsipareigojimų ar garantijų galiojimo pabaiga. Pereinamojo laikotarpio režimui gali būti numatytos nuo šios direktyvos IV, VI ir VII skyrių

reikalavimų leidžiančios nukrypti nuostatos. Prašymai skirti pereinamojo laikotarpio režimą Komisijai pateikiami ne vėliau, kaip praėjus vieneriems metams nuo šios direktyvos įsigaliojimo.“ (Pataisytas vertimas)

Nacionalinės teisės aktai

- 7 Prieš liberalizuojant elektros energijos sektorių Nyderlanduose keturios regioninės įmonės gamino elektros energiją.

- 8 Pagal 1989 m. lapkričio 16 d. Įstatymo dėl elektros energijos gamybos, importo, perdavimo ir pardavimo reglamentavimo (Elektriciteitswet; 1989 m. *Staatsblad*, Nr. 535, toliau – 1989 m. EW) 2 straipsnį šioms bendrovėms gamintojoms kartu su paskirta bendrove (SEP, jų bendra dukterine bendrove) buvo pavesta prižiūrėti, kad elektros energija būtų patikimai ir veiksmingai viešai paskirstyta kuo mažesnėmis ir, atsižvelgiant į bendrąjį interesą, pateisinamomis kainomis. Siekdamos įvykdyti šią užduotį, SEP ir jos akcininkės 1986 m. sudarė bendradarbiavimo susitarimą. 1989 m. EW buvo šio susitarimo teisinis pagrindas laikotarpiui, kuris prasidėjo 1990 metais.

- 9 SEP administravo visą pagamintą ir importuotą elektros energiją. Bendrai susumavusi išlaidas, SEP jas padengdavo sumokėdama keturioms įmonėms gamintojoms. Remiantis bendromis SEP išlaidomis, buvo galima nustatyti paskirstymo sektoriui sąskaitoje faktūroje nurodytiną elektros energijos kainą, atsižvelgiant į Ekonomikos reikalų ministerijos nustatytą aukščiausią ribą.

- 10 Kol elektros energijos rinka nebuvo liberalizuota, SEP arba SEP ir įmonės gamintojos, remdamosi bendradarbiavimo susitarimu ir iš dalies viešosios valdžios institucijų raginimu, atliko tam tikras investicijas, pagrįstas aprūpinimo ir tiekimo saugos sumetimais bei elektros energijos šaltinių ilgalaikiu naudojimu. Aptariamose investicijose visų pirma buvo susijusios su: a) ilgalaikėmis elektros energijos ir dujų importo sutartimis, kurias SEP sudarė su užsienio elektros energijos ir dujų gamintojais, b) sutartimis, kurias, atrodo, sudarė įmonės gamintojos pagal miesto šildymo projektus, ir c) eksperimentinio ir ekologinio anglies dujų fiksavimo įrenginio, vadinamojo „Demkolec“, statyba. Buvo aišku, kad su šiais projektais susijusios išlaidos galės būti

padengtos tik po rinkos liberalizavimo. Tai yra rinkos sąlygų neatitinkančios išlaidos arba, kaip jas vadina Komisija, „per didelės išlaidos“ (*stranded costs*).

- 11 1997 m. sausio 21 d. SEP, keturios įmonės gamintojos ir 23 paskirstymo įmonės sudarė susitarimą dėl elektros energijos tiekimo paskirstymo įmonėms 1997–2000 metais (toliau – susitarimo protokolas).
- 12 Šiame susitarimo protokole visų pirma numatyta, kad paskirstymo įmonės kiekvienais metais iki 2000 m. kartu perves SEP 400 milijonų NLG sumą (t. y. iš viso 1,6 milijardo NLG), skirtą rinkos sąlygų neatitinkančioms išlaidoms padengti.
- 13 Paskirstymo įmonės šią mokėtiną sumą finansuodavo didindamos elektros energijos tarifus paprastiems mažiems, vidutiniams ir dideliems vartotojams. Kadangi 1989 m. EW 32 straipsnis numatė galimybę sudaryti susitarimus su specialų statusą turinčiais dideliais vartotojais, padengiant rinkos sąlygų neatitinkančias išlaidas, šie vartotojai prisidėjo tik iš dalies arba visai nep prisidėjo.
- 14 Direktyva Nyderlanduose buvo perkelta 1998 m. liepos 2 d. Įstatymu dėl elektros energijos gamybos, perdavimo ir tiekimo reglamentavimo (*Elektriciteitswet*, 1989 m. *Staatsblad*, Nr. 427, toliau – 1998 m. EW), kuriuo nuo 1999 m. liepos 1 d. buvo panaikintas 1989 m. EW. Šiuo įstatymu buvo atskirta paskirstymo sistemos valdymo ir elektros energijos paskirstymo veikla.
- 15 Susitarimo protokolo teisinis pagrindas buvo 1998 m. EW 97 straipsnio 2 dalis (įtraukta 1999 m. liepos 1 d. Įstatymu; 1999 m. *Staatsblad*, Nr. 260), kuri įpareigojo laikytis šio protokolo iki 2001 m. sausio 1 dienos.

- 16 Pagal šį įstatymą p. Herkströter vadovaujama trijų ekspertų komisija (toliau – Herkströter komisija) buvo įpareigota pateikti nuomonę dėl rinkos sąlygų neatitinkančių išlaidų kompensavimo priemonių. 1999 m. lapkričio 18 d. ši komisija perdavė Ekonomikos reikalų ministrui savo nuomonę. Ji padarė išvadą, kad vyriausybė turėtų kompensuoti tik tas rinkos sąlygų neatitinkančias išlaidas, kurios atsirado dėl jos pačios, t. y. dėl miesto šildymo projektų ir *Demkolec* įrenginio. Kitas rinkos sąlygų neatitinkančias išlaidas, visų pirma susijusias su importo sutartimis, turėtų padengti įmonės gamintojos pagal Herkströter komisijos pasiūlytą išlaidų paskirstymo schemą.
- 17 2000 m. gruodžio 21 d. buvo priimtas Pereinamojo laikotarpio įstatymas dėl elektros energijos gamybos sektoriaus (*Übergangswet Elektriciteitsproductiesector*, 2000 m. *Staatsblad*, Nr. 607, toliau – OEPS), kuris visų pirma išsprendė rinkos sąlygų neatitinkančių išlaidų klausimą.
- 18 Tiek šio įstatymo aiškinamajame rašte, tiek jo pirmoje konstatuojamojoje dalyje daroma nuoroda, kad, liberalizavus elektros energijos gamybos rinką, susitarimo protokolas nebegalioja. Šiuo atžvilgiu iš Teisingumo Teisme pateiktų pastabų matyti, kad nors susitarimo protokolas nustojo galioti tik 2001 m. sausio 1 d., nebebuvo galima jo vykdyti taip, kaip buvo iš anksto numatyta, ypač 2000 metais dėl specialių statusą turintiems dideliems vartotojams taikytinų naujų taisyklių.
- 19 2000 m. gruodžio 29 d. įsigaliojęs OEPS 9 straipsnis, kuris taikytas retroaktyviai nuo 2000 m. rugpjūčio 1 d., kaip numatyta šio įstatymo 25 straipsnyje, įtvirtina 2000 m. rinkos sąlygų neatitinkančių išlaidų finansavimo tvarką. Jis išdėstytas taip:

„1. Kiekvienas klientas, išskyrus tą, kuris naudojasi apsauga, be to, ką jis pagal susitarimą privalo sumokėti teritorijos, kurioje yra įsisteigęs, sistemos operatoriui, turi pastarajam sumokėti 0,0117 NLG sumą už kilovatvalandę, apskaičiuotą nuo 2000 m. rugpjūčio 1 d. iki gruodžio 31 d. šio operatoriaus į šio kliento prijungimo sistemą perduoto bendro elektros energijos kiekio.

2. Kiekvienas klientas, kuris naudojasi apsauga, be to, ką jis pagal susitarimą privalo sumokėti teritorijos, kurioje jis įsisteigęs, atžvilgiu leidimą turinčiam asmeniui, turi pastarajam sumokėti 0,0117 NLG sumą už kilovatvalandę, apskaičiuotą remiantis šio leidimą turinčio asmens jam nuo 2000 m. rugpjūčio 1 d. iki gruodžio 31 d. tiektu bendru elektros energijos kiekiu.

3. Jei klientas, siekdamas padengti 1 ar 2 dalyse nurodytą sumą, sistemos operatoriui ar leidimą turinčiam asmeniui jau yra sumokėjęs avansą už 2000 m. ar už jų dalį, šis sistemos operatorius ar šis leidimą turintis asmuo atskaito šį avansą iš bendros mokėtinos sumos galutinėje 2000 m. atskaitoje.

4. Pajamas iš klientų pagal 1 ar 2 dalis mokėtinų sumų sistemos operatoriai ar leidimą turintys asmenys perveda paskirtai bendrovei iki 2001 m. liepos 1 dienos.

5. Paskirta bendrovė informuoja ministeriją apie 4 dalyje nurodytų įplaukų dydį ir prideda auditoriaus patvirtinimą dėl duomenų tikrumo Civilinio kodekso 2 knygos 393 straipsnio 1 dalies prasme. Jei bendros įplaukos viršija 400 milijonų NLG, paskirta bendrovė perveda perviršį ministerijai, kuri jį skiria 7 straipsnyje minėtoms išlaidoms finansuoti“.

²⁰ 2001 m. sausio 1 d. Susitarimo protokolas nustojo galioti. Pagal OEPS 2 straipsnio 1 dalį keturios įmonės gamintojos tapo bendrai atsakingos už rinkos sąlygų neatitinkančias išlaidas, išvardytas OEPS 2 straipsnio 2 dalyje.

²¹ OEPS 6–8 straipsniai numatė, kad rinkos sąlygų neatitinkančių išlaidų, susijusių su miesto šildymo ir *Demkolec* įrenginio projektais, apmokėjimą vėlesniu nei 2001 m. sausio 1 d. laikotarpiu finansuos valstybė. Jie suformuluoti taip:

„6 straipsnis

1. Kiekvienais metais ne ilgesniam kaip 10 metų laikotarpiui ministerija nustato antkainį, kurį turi mokėti visi klientai, išskyrus sistemos operatorius.

2. Pirmą kartą antkainis nustatomas per keturis mėnesius nuo šio straipsnio įsigaliojimo dienos. Kitiems devyneriems metams taikomas antkainis nustatomas iki anks-
tesnių metų nei tie, kuriais buvo taikytas naujas tarifas, spalio 1 dienos.

3. Antkainis išreiškiamas procentais nuo bendros sumos, kurią turi sumokėti klientas už elektros energijos perdavimą iki jo prijungimo sistemos ir už sistemos teikiamas paslaugas.

4. Antkainis negali būti didesnis nei 10 % 3 dalyje nurodytos sumos.

5. Ministerija šį antkainį nustato laikydamasi nuostatų, patvirtintų ministerijos nutarimu, kuriame numatyta, kad visais atvejais jokios subsidijos neskiriamos išlaidoms, už kurias suma buvo paskirta subsidijos forma ar pagal mokestinio pobūdžio normą, finansuoti. Jei tai būtina siekiant atsižvelgti į <...> Komisijos pasiūlytą aiškinimą, ministerija gali pakeisti trečioje dalyje nurodytą pagrindą, kuriuo remiantis yra mokėtinas antkainis.

7 straipsnis

Iš antkainio gautos įplaukos skiriamos finansuoti:

- a) išlaidoms, atsiradusioms vykdant susitarimus, susijusius su miesto šildymu, kuriuos įmonės gamintojos ir tiekėjai sudarė prieš panaikinant 1989 m. (EW), jei su šiais susitarimais susiję projektai buvo pradėti vykdyti iki šios datos;
- b) išlaidoms, susijusioms su n.v. *Demkolec* bendrovės akcijų arba su *Demkolec* eksperimentiniu anglies dujų fiksavimo įrenginio perleidimu ar perdavimu, ir
- c) išlaidoms, kurias patyrė sistemos operatoriai surinkdami šį antkainį.

8 straipsnis

1. Remiantis nuostatomis, kurias turės priimti ministerija, 7 straipsnyje nurodytos subsidijos skiriamos šiems asmenims:

- a) juridiniams asmenims, kurie padengia 7 straipsnio a punkte nurodytas išlaidas, t. y. išlaidas, už kurias kiekvienais metais kiekvienas juridinis asmuo gauna sumą, atitinkančią nagrinėjamais metais patirtas išlaidas. Šios išlaidos apskaičiuojamos remiantis su kuro kainomis susijusios rizikos metodu, pagal kurį atsižvelgiama į pagal kiekvieną projektą pagamintą šilumą;

b) juridiniams asmenims, kurie padengia 7 straipsnio b punkte nurodytas išlaidas.

2. Ministerija skiria subsidijas 1 dalies a punkte nurodytiems juridiniams asmenims tik kartu su jais atlikusi 7 straipsnio a dalyje numatytų išlaidų, kurias nagrinėjamaais metais jie turi padengti, įvertinimą. Šiuo tikslu atitinkami juridiniai asmenys deklaruoja bendrą pagamintos šilumos kiekį, išreikštą bendru metiniu kiekiu.

3. Ministerija skiria subsidijas 1 dalies b punkte nurodytiems juridiniams asmenims tik pastariesiems perleidus ar perdavus n.v. *Demkolec* bendrovės akcijas arba *Demkolec* eksperimentinį anglies dujų fiksavimo įrenginį ir tik kartu su jais atlikusi išlaidų, kurias jie turi padengti dėl šių akcijų arba įrenginio perleidimo ar perdavimo, įvertinimą.

4. Šio straipsnio 1 dalyje numatyta ministerijos nutarime nustatyta, kad visais atvejais jokios subsidijos neskiriamos išlaidoms, už kurias suma buvo paskirta subsidijų forma ar pagal mokestinio pobūdžio normą, finansuoti.

5. 7 straipsnio pradžioje nurodytas terminas gali, <...> Komisijai suteikus leidimą pagal EB 88 straipsnį, būti pratęstas ministerijos nutarimu, tačiau atsižvelgiant į likusią 7 straipsnio a punkte numatytų susitarimų galiojimo trukmę.“

²² Vis dėlto Karaliaus dekretas, numatantis šių straipsnių įsigaliojimą, nebuvo priimtas. 2003 m. liepos 3 d. Įstatymu (2003 m. *Staatsblad*, Nr. 316) buvo panaikintas OEPS 6 straipsnis. 7 ir 8 straipsniai buvo pakeisti nuostatomis, numatančioms, kad skiriamos subsidijos miesto šildymo ir *Demkolec* įrenginio projektų išlaidoms padengti, atsižvelgiant į tai, kas buvo patvirtinta Komisijos 2001 m. liepos 25 d. Sprendime (SG (2001) D/290565) byloje „Valstybės pagalba“ N 597/1998.

Nyderlandų vyriausybės ir Komisijos susirašinėjimas

- 23 1998 m. vasario 20 d. laišku Nyderlandų vyriausybė informavo Komisiją apie kompensacijas, kurias ji ketina sumokėti keturioms įmonėms elektros energijos gamintojoms, prašydama jų mokėjimą patvirtinti pagal direktyvos 24 straipsnį.
- 24 1998 m. spalio 16 d. laišku ji Komisijai perdavė papildomą informaciją ir pranešė apie pereinamojo laikotarpio režimus, būtent apie priimtą OEPS 6–8 straipsnių projektą, remdamasi direktyvos 24 straipsniu ir prireikus EB sutarties 92 (po pakeitimo – EB 87 straipsnis) ir 93 (po pakeitimo – EB 88 straipsnis) straipsniais.
- 25 1999 m. liepos 8 d. Sprendime 1999/796/EEB, susijusiame su Nyderlandų pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/92 (OL L 319, p. 34) 24 straipsnį pateiktu prašymu dėl pereinamojo laikotarpio režimo, Komisija nusprendė, kad apmokestinimo tvarka ir numatytas kompensacijų pervedimas nereikalauja nukrypti nuo IV, VI ar VII skyrių, todėl jie negali būti laikomi pereinamojo laikotarpio režimu direktyvos 24 straipsnio prasme.
- 26 Sprendimo 1999/796 42 konstatuojamojoje dalyje numatyta:

„<...> Todėl kompensacijų, finansuojamų vartotojams nustatytais mokėjimais ar mokesčiais, pervedimas tam tikriems elektros energijos gamintojams nėra direktyvoje tiesiogiai nurodyta priemonė, tačiau ją reikia išnagrinėti atsižvelgiant į konkurenciją reglamentuojančias taisykles, visų pirma (EB) 87 straipsnio 3 dalies c punktą. <...>.“

- 27 Nuo minėto 1998 m. spalio 16 d. pranešimo iki 2001 m. liepos 25 d. Komisijos Sprendimo dėl „Valstybės pagalbos“ klausimo buvo bendraujama, susirašinėjama ir atidedama nagrinėti bylos medžiaga.
- 28 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, Nyderlandų valstybė Komisijai formaliai nepranešė apie OEPS 9 straipsnį, bet 2000 m. rugpjūčio 30 d. informavo apie visą OEPS įstatymo projektą, be kita ko, ir apie jo 9 straipsnį.
- 29 Nyderlandų vyriausybė nurodo Komisijai nusiuntusi visą šio įstatymo projekto tekstą kartu su aiškinamuoju raštu. Laiške su šiuo tekstu buvo aptariami įvairūs klausimai. Dėl Susitarimo protokolo, kurio galiojimas baigėsi 2000 m. gruodžio 31 d., Nyderlandų vyriausybė pažymėjo, kad yra galimybė, jog jis galėjo prarasti savo teisinį pagrindą, t. y. 1998 m. EW 97 straipsnis galėjo būti panaikintas.
- 30 Kadangi Komisija pareiškė abejonių dėl OEPS įstatymo projekto 6–8 straipsnių atitikties Sutarčiais, Nyderlandų vyriausybė nusprendė nepriimti šių straipsnių ir tam tikras rinkos sąlygų neatitinkančias išlaidas finansuoti bendraisiais ištekliais.
- 31 2000 m. rugpjūčio 30 d. laiške ši vyriausybė aiškiai Komisijai nurodė, kad OEPS įstatymo projekto 9 straipsniu bus nustatytas antkainis. Šis pranešimas buvo suformuluotas taip:

„Tiek, kiek tai susiję su remiantis 1998 m. (EW) 2000 m. įvedama nauja tarifų struktūra, t. y. struktūra, pagal kurią tarifai bus padalyti į paskirstymo ir perdavimo tarifus, įstatymo projekte numatoma nuostata, pagal kurią sistemos operatoriai ir paskirstymo įmonės gali laikinai padidinti savo tarifus. Taip užtikrinama, kad ankstesnės paskirstymo įmonės, Susitarimo protokolo šalys, ir 2000 m. galėtų įvykdyti išsipareigojimus pagal šį protokolą. Ši priemonė logiškai išplaukia iš 1998 m. (EW) nuostatos,

suteikusios teisinį pagrindą Susitarimo protokolui. Dėl išsamesnės informacijos šiuo klausimu žr. (OEPS) įstatymo projekto 9 straipsnį ir su juo susijusias aiškinamojo rašto dalis.“

32 Komisijos teigimu, Nyderlandų vyriausybė savo 2000 m. rugpjūčio 30 d. laišku paprašė jos EB 87 ir 88 straipsnių atžvilgiu išnagrinėti ne OEPS įstatymo projekto 9 straipsnį, bet šio įstatymo projekto 6–8 straipsnius.

33 Iš 2001 m. liepos 25 d. Komisijos sprendimo matyti, kad Nyderlandų valdžios institucijų ir Komisijos tarnybų susitikimas įvyko 2000 m. rugsėjo 15 d., o 2000 m. spalio, lapkričio ir gruodžio mėnesiais vyko susirašinėjimas. Šiame sprendime nurodyta, kad 2001 m. birželio 27 d. laišku Nyderlandų valdžios institucijos atšaukė priemonių, apie kurias buvo pranešta, finansavimo tvarką.

34 2001 m. liepos 25 d. Sprendimu Komisija padarė išvadą, kad su subsidijų, skirtų miesto šildymo ir *Demkolec* įrenginio projektams padengti, skyrimu susijusi pagalba, apie kurią buvo pranešta, patenka į EB 87 straipsnio 1 dalies taikymo sritį ir kad priemonė taip pat atitinka 2001 m. liepos 25 d. priimtą pranešimą dėl valstybės pagalbos, susijusios su per didelėmis išlaidomis, analizės metodologija.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

35 1996 m. gruodžio 19 d. *Aldel*, „didelė specialų statusą turinti vartotoja“, remdamasi 1989 m. EW 32 straipsniu, su SEP, *Elektriciteits- Productiemaatschappij Oost – en Noord – Nederland NV* (įmone gamintoja) ir *Energie Distributiemaatschappij voor*

Oost – en Noord – Nederland (paskirstymo įmone) sudarė sutartį dėl suteikimo naudotis elektros galia ir elektros energijos tiekimo bei „load management“.

³⁶ *Essent Netwerk* yra savarankiškas juridinis asmuo, sistemos operatorius, *Essent NV* dukterinė bendrovė, kurią visiškai kontroliuoja regioninės ir vietos valdžios institucijos. Ji laikotarpiu nuo 2000 m. rugpjūčio 1 d. iki gruodžio 31 d. į *Aldel* prijungimo sistemą perdavė 717 413 761 kilovatvalandę elektros energijos.

³⁷ Remdamasi OEPS 9 straipsniu, *Essent Netwerk* 2001 m. balandžio 4 d. išrašė *Aldel* sąskaitą faktūrą 9 862 646,25 NLG (4 475 473,75 EUR) sumai, įskaitant apyvartos mokesį. Nepaisant *Essent Netwerk* reikalavimo atsiskaityti, *Aldel* nesumokėjo nurodytos sumos.

³⁸ Pagrindinėje byloje *Essent Netwerk*, remdamasi OEPS 9 straipsniu, prašo, kad *Aldel* sumokėtų sąskaitoje faktūroje nurodytas sumas su delpinigiais ir padengtų bylinėjimosi išlaidas. Pastaroji atsisako sumokėti, teigdama, kad OEPS 9 straipsnis prieštarauja EB 25, 87 ir 90 straipsniams. *Aldel* kreipėsi į valstybę, kad ši sumokėtų. Savo ruožtu *Essent Netwerk* paprašė sumokėti *Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV* ir *Saranne BV*.

³⁹ Šiomis aplinkybėmis *Rechtbank Zutphen* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar EB 25 ir 90 straipsniai turi būti aiškinami kaip draudžiantys teisės aktą, pagal kurį nacionaliniai elektros energijos pirkėjai pereinamuoju laikotarpiu (nuo 2000 m. rugpjūčio 31 d. iki 2000 m. gruodžio 31 d.) savo sistemos operatoriui turi mokėti tarifinį atkainį už jiems perduotą elektros energijos kiekį, jeigu ši atkainį tinklo operatorius turi pervesti teisės aktų leidėjo šiuo tikslu nurodytai bendrovei rinkos sąlygų neatitinkančioms išlaidoms, atsiradusioms dėl

įsipareigojimų arba investicijų, kuriuos ši bendrovė prisiėmė arba padarė prieš elektros energijos rinkos liberalizavimą, padengti ir

- ši bendrovė yra bendra keturių nacionalinių elektros energijos gamintojų dukterinė bendrovė,
- ši bendrovė nagrinėjamu laikotarpiu (2000 m.) yra vienintelė atsakinga už rinkos sąlygų neatitinkančias išlaidas, turėtas tais metais,
- neginčijama, kad šiai bendrovei reikia 400 milijonų NLG (181 512 086,40 EUR) sumos šioms išlaidoms tais metais padengti ir
- jeigu pajamos iš tarifinio antkainio viršija minėtą sumą, ši bendrovė pervirši turi pervesti ministerijai?

2. Ar pirmajame klausime paminėta tvarka atitinka EB 87 straipsnio 1 dalyje išdėstytas sąlygas?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo, susijusio su EB 25 ir 90 straipsnių aiškinimu

- 40 Kaip generalinis advokatas priminė savo išvados 29 punkte, EB 25 ir 90 straipsniais, kuriais atitinkamai draudžiami muitai ir kiti jiems lygiavėrio poveikio mokėjimai bei diskriminaciniai vidaus mokesčiai, papildomai siekiama uždrausti visas nacionalines mokestines priemones, diskriminuojančias iš kitų valstybių narių atvežtas ar į jas vežamas prekes ir sudarančias kliūčių laisvam prekių judėjimui Bendrijos viduje įprastomis konkurencijos sąlygomis (šiuo klausimu žr. 2006 m. birželio 15 d. Sprendimo *Air Liquide Industries Belgium*, C-393/04 ir C-41/05, Rink. p. I-5293, 55 punktą ir 2007 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Stadtgemeinde Frohnleiten ir Gemeindebetriebe Frohnleiten*, C-221/06, Rink. p. I-9643, 30 punktą).
- 41 Bet kokia vienašališkai taikoma piniginė prievolė, kuria apmokestinamos prekės dėl to, kad jos kerta sieną, ir kuri nėra muitas tiesiogine žodžio prasme, kad ir kokia maža ji būtų, nepaisant jos pavadinimo ir taikymo būdo, yra lygiavėrio poveikio mokėjimas. Tačiau iš bendros vidaus mokesčių sistemos atsiradusiai piniginei prievolei, kuri, remiantis tais pačiais objektyviais kriterijais, sistemingai taikoma prekių kategorijoms, neatsižvelgiant į jų kilmę arba paskirtį, taikomas EB 90 straipsnis (žr. minėto sprendimo *Air Liquide Industries Belgium* 51 ir 56 punktus).
- 42 Vis dėlto mokestis, kuriuo, remiantis tokiais pačiais kriterijais, apmokestinamos nacionalinės ir importuotos prekės, gali būti uždraustas Sutartimi, jei iš šio mokesčio gautos pajamos skirtos veiklai, kuri teikia naudos apmokestintoms nacionalinėms prekėms, finansuoti. Jei pranašumai, suteikiantys naudos šioms prekėms, visiškai padengia mokestį, kuriuo jos apmokestintos, šis mokestis paveikia tik importuotas prekes ir jis laikomas lygiavėrio poveikio mokėjimu. Tačiau jei šie pranašumai padengia tik dalį nacionalinėms prekėms tenkančių mokesčių, aptariamas mokestis yra diskriminacinis mokestis EB 90 straipsnio prasme ir jo dalį, susijusią

su kompensacija, skirta nacionalinėms prekėms, rinkti draudžiama (šiuo atžvilgiu žr. 1992 m. kovo 11 d. Sprendimo *Compagnie commerciale de l'Ouest ir kt.*, C-78/90–C-83/90, Rink. p. I-1847, 27 punktą).

- 43 Pagrindinėje byloje antkainis renkamas už perduotą elektros energiją. Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad elektros energija yra prekė Sutarties nuostatų prasme (1994 m. balandžio 27 d. Sprendimo *Almelo*, C-393/92, Rink. p. I-1477, 28 punktą ir 1997 m. spalio 23 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-158/94, Rink. p. I-5789, 17 punktą).
- 44 Be to, kadangi apmokestinimą lemiantis įvykis yra elektros energijos perdavimas, Teisingumo Teismas jau nusprendė, kad, renkant mokestį ne už pačią prekę, bet už su preke susijusią būtiną veiklą, jam gali būti taikomi EB 25 ir 90 straipsniai (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Stadtgemeinde Frohnleiten ir Gemeindebetriebe Frohnleiten* 43 punktą). Bet kuriuo atveju reikia pažymėti, kad antkainis yra apskaičiuojamas remiantis perduotų kilovatvalandžių skaičiumi, o ne perdavimo atstumu ar bet koku kitu tiesiogiai su perdavimu susijusiu kriterijumi, todėl jis taikomas pačiai prekei.
- 45 Šis už perduotą elektros energiją renkamas antkainis nustatytas OEPS 9 straipsnyje. Šiuo atžvilgiu nesvarbu, kad dėl šios nuostatos lengviau vykdyti tarp įvairių ūkio subjektų anksčiau sudarytą susitarimą, nes būtent dėl minėto įstatymo elektros energijos vartotojai turi mokėti šį antkainį. Tai vienašališkai nustatytas mokestis.
- 46 Be to, taikant EB 25 ir 90 straipsnius, nesvarbu, kad mokestinę prievolę taiko ne valstybė (1983 m. gegužės 17 d. Sprendimas *Komisija prieš Belgiją*, 132/82, Rink. p. 1649, 8 punktas). Todėl tai, kad antkainį renka sistemos operatoriai, neturi reikšmės.
- 47 Iš šių aplinkybių matyti, kad nagrinėjamas antkainis yra elektros energijai, nesvarbu, importuotai ar ne, remiantis objektyviu kriterijumi, t. y. perduotų kilovatvalandžių

skaičiumi, taikomas mokestis. Taigi atsižvelgiant į tai, kam bus skirtos iš mokesčio gautos pajamos, reikia nustatyti, ar jis yra lygiavėrio poveikio mokėjimas ar diskriminacinis vidaus mokestis.

48 *Essent Netwerk* tvirtina, kad pagrindinėje byloje netaikomi nei EB 25, nei EB 90 straipsniai, nes mokestį moka vartotojai. Todėl negali kilti klausimo dėl kokio nors nacionalinėms įmonėms elektros energijos gamintojoms tenkančio mokesčio kompensavimo.

49 Vis dėlto reikia pabrėžti, kad taikant EB 25 ir 90 straipsnius, nelabai svarbu, kas turi prievolę mokėti mokestį, jei apmokestinama prekė ar su šia preke susijusi būtina veikla. O taip, kaip tai buvo nurodyta šio sprendimo 44 punkte, ir yra pagrindinėje byloje.

50 Dėl iš mokesčio gaunamų pajamų gavėjų reikia nurodyti, kad neatmetama galimybė, jog jie – nacionalinės įmonės elektros energijos gamintojos. Iš tikrųjų, nors 400 milijonų NLG už 2000 m. buvo suteikta paskirtai įmonei, t. y. SEP, tam, kad ji padengtų rinkos sąlygų neatitinkančias išlaidas, vis dėlto ji buvo minėtų įmonių gamintojų dukterinė bendrovė, jų atžvilgiu turinti įsipareigojimų pagal įvairias sutartis.

51 Todėl nacionalinis teismas turi patikrinti tai, ar įmonės gamintojos turėjo užtikrinti, kad SEP sumokės šias rinkos sąlygų neatitinkančias išlaidas, arba tai, ar jos galėjo pasinaudoti iš šio mokesčio atsiradusiu pranašumu, pavyzdžiui, dėl pardavimo kainos, į kurią įtrauktos iš šio pranašumo gautos pajamos, gaudamos dividendus ar kitu būdu.

52 Kalbant apie sumą, viršijančią 400 milijonų NLG, reikia nurodyti, jog kadangi jos panaudojimas buvo nustatytas OEPS 7 straipsniu, o šis neįsigaliojo, atrodo, jog ši suma nebuvo panaudota rinkos sąlygų neatitinkančioms išlaidoms padengti ir todėl negalėjo suteikti pranašumo nacionalinei prekei. Vis dėlto, ar taip yra, turi patikrinti nacionalinis teismas.

- 53 Atsižvelgdamas į atliktų patikrinimų, visų pirma susijusių su SEP ir įmonių gamintojų santykiais, rezultatus, nacionalinis teismas galės nustatyti, ar nėra kokių nors kompensacijų, teikiančių naudos nacionaliniams gamintojams, nes jei taip būtų, mokestis būtų laikomas diskriminaciniu vidaus mokesčiu EB 90 straipsnio prasme. Tuo atveju, jei iš mokesčio gautos pajamos iš dalies padengtų nacionalinei prekei taikomą mokestį, tai būtų diskriminacinis vidaus mokestis EB 90 straipsnio prasme, o jei šios pajamos visiškai jį kompensuotų, tai būtų EB 25 straipsniu draudžiamas lygiavėrio poveikio mokėjimas.
- 54 SEP ir Nyderlandų vyriausybės teigimu, iš antkainio gautos pajamos bet kuriuo atveju nesuteikia pranašumo nacionalinei elektros energijos gamybai, nes jis skirtas rinkos sąlygų neatitinkančioms išlaidoms, t. y. praeityje padarytoms investicijoms, padengti ir neturi jokio poveikio nacionalinės elektros energijos kainai.
- 55 Vis dėlto šiam argumentui negalima pritarti. Iš tikrųjų, kadangi nacionalinės įmonės elektros energijos gamintojos privalo padengti rinkos sąlygų neatitinkančias išlaidas, šios išlaidos yra sudedamoji sąnaudų, į kurias atsižvelgiama nustatant bendrą elektros energijos pirkimo kainą, dalis ir, remiantis įmonių gamintojų nustatyta pardavimo kaina, pastarųjų gautas pelnas. Iš to išplaukia, kad iš mokesčio gautos pajamos panaudojant sumokėti išlaidoms, kurias, net jei jos susijusios su praeityje padarytomis investicijomis, turi padengti nacionaliniai gamintojai, pagerinama jų konkurencinė padėtis kitų valstybių narių gamintojų atžvilgiu.
- 56 Kaip teisingai pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 24 ir 25 punktuose, už perduodamą elektros energiją renkamas antkainis gali būti pripažintas pažeidžiančiu EB 25 ir 90 straipsnius, tik jei jis taikomas importuotai elektros energijai. Todėl, vadovaujantis su įrodinėjimo pareiga susijusiomis taisyklėmis, taikytinomis tokioje byloje, kokia yra pagrindė byla, svarbu nustatyti, kokia apimtimi iš *Aldel* reikalaujamas sumokėti mokestis susijęs su elektros energijos perdavimu iš kitų valstybių narių.
- 57 Atsižvelgiant į visas šias aplinkybes, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip: EB 25 straipsnį reikia aiškinti kaip draudžiantį teisės aktą, pagal kurį nacionaliniai

elektros energijos pirkėjai savo sistemos operatoriui turi mokėti antkainį už valstybėje narėje pagamintą ir importuotą elektros energijos kiekį, kuris buvo perduotas šiems pirkėjams, kai šį antkainį minėtas operatorius turi pervesti šiuo tikslu teisės aktų leidėjo nurodytai bendrovei, kuri yra bendra keturių nacionalinių elektros energijos gamintojų dukterinė bendrovė ir anksčiau administravo visas pagamintos ir importuotos elektros energijos išlaidas, ir kai visas šis antkainis turi būti panaudotas rinkos sąlygų neatitinkančioms išlaidoms, už kurias ši bendrovė yra pati atsakinga, padengti, o dėl to šios bendrovės gautos sumos visiškai kompensuoja perduodamos nacionalinės elektros energijos sąnaudas.

Taip pat yra tuo atveju, kai nacionalinės įmonės elektros energijos gamintojos privalo padengti šias išlaidas ir kai dėl sudarytų sutarčių sumokant valstybėje narėje pagamintos elektros energijos pirkimo kainą išmokant dividendus įvairioms nacionalinėms įmonėms elektros energijos gamintojoms, kurių dukterinė bendrovė yra paskirta bendrovė, ar bet koku kitu būdu antkainio suteiktą pranašumą paskirta bendrovė galėjo visiškai perduoti nacionalinėms įmonėms elektros energijos gamintojoms.

EB 90 straipsnį reikia aiškinti kaip draudžiantį tą patį teisės aktą tokiomis aplinkybėmis, kai iš už perduotą elektros energiją renkamo mokesčio gautos pajamos yra tik iš dalies naudojamos rinkos sąlygų neatitinkančioms išlaidoms padengti, t. y. kai paskirtos bendrovės renkama suma tik iš dalies kompensuoja perduotos nacionalinės elektros energijos sąnaudas.

Dėl antrojo klausimo, susijusio su EB 87 straipsnio aiškinimu

58 Pirmiausia reikia priminti, kad mokestis, kuriuo tokiomis pačiomis sąlygomis apmokestinamos nacionalinės ir importuotos prekės ir iš kurio gautos pajamos naudojamos tik nacionalinių prekių atžvilgiu, todėl su tuo susiję pranašumai kompensuoja pastarosioms tenkančią mokestinę našta, gali, atsižvelgiant į tai, kur naudojamos iš jo gautos pajamos, būti laikomas su bendrąja rinka nesuderinama valstybės pagalba,

jeigu tenkinamos EB 87 straipsnyje numatytos sąlygos (šiuo klausimu žr. 1992 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Lornoy ir kt.*, C-17/91, Rink. p. I-6523, 32 punktą ir 1993 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Scharbatke*, C-72/92, Rink. p. I-5509, 18 punktą).

- 59 Iš tiesų priemonei, kuri įgyvendinama apmokestinant diskriminaciniu būdu ir kartu gali būti laikoma pagalbos EB 87 straipsnio prasme dalimi, gali būti taikomos EB 25 ir 90 straipsnių nuostatos bei taip pat tos, kurios susijusios su valstybės pagalba (šiuo atžvilgiu žr. 1980 m. gegužės 21 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, 73/79, Rink. p. 1533, 9 punktą ir 1982 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Pabst & Richarz*, 17/81, Rink. p. 1331, 22 punktą).
- 60 Jei EB 25 ir 90 straipsniais siekiama apsaugoti laisvą prekių judėjimą bei nacionalinių ir importuotų prekių konkurenciją, tai EB 87 straipsnio tikslas yra bendresnio pobūdžio, t. y. išsaugoti konkurenciją tarp įmonių uždraudžiant bet kokią valstybės teikiamą pagalbą, atitinkančią EB 87 straipsnyje numatytas sąlygas.
- 61 Pagal šią nuostatą valstybės bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškreipyti, yra nesuderinama su bendrąja rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.
- 62 Reikia patikrinti, ar pagal OEPS 9 straipsnį SEP pervestos sumos atitinka šią sąvoką.
- 63 Reikia priminti, jog pagal nusistovėjusią teismo praktiką, kvalifikuojant kaip „pagalbą“ Sutarties 87 straipsnio 1 dalies prasme, reikalaujama, jog būtų įvykdytos visos šioje nuostatoje numatytos sąlygos (žr. 1990 m. kovo 21 d. Sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, vadinamojo „Tubemeuse“, C-142/87, Rink. p. I-959, 25 punktą; 2003 m. liepos 24 d. Sprendimo *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00,

Rink. p. I-7747, 74 punktą ir 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *Chronopost ir LA Poste prieš Ufex ir kt.*, C-341/06 P ir C-342/06, Rink. p. I-4777, 125 punktą).

- 64 Pirma, tai turi būti valstybės įsikišimas arba įsikišimas naudojantis valstybiniais ištekliais. Antra, šis įsikišimas turi turėti įtakos valstybių narių tarpusavio prekybai. Trečia, juo turi būti suteiktas pranašumas pagalbos gavėjui. Ketvirta, jis turi ar gali iškreipti konkurenciją (be kita ko, žr. 2006 m. kovo 30 d. Sprendimo *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, C-451/03, Rink. p. I-2941, 56 punktą ir minėto sprendimo *Chronopost ir La Poste prieš Ufex ir kt.* 126 punktą).
- 65 Kalbant apie pirmąją sąlygą, pirmiausia reikia patikrinti, ar SEP pervestos sumos yra valstybės įsikišimas arba įsikišimas panaudojant valstybinius išteklius.
- 66 OEPS 9 straipsnyje numatyta, kad paskirtai bendrovei, t. y. SEP, sumokama 400 milijonų NLG suma ir surinkto mokesčio perviršis pervedamas ministerijai, kuri gautą sumą turi panaudoti OEPS 7 straipsnyje – kuris vis dėlto neįsigalios – numatytoms išlaidoms padengti, t. y. su miesto šildymu ir *Demkolec* dujų įrenginio susijusioms rinkos sąlygų neatitinkančioms išlaidoms padengti. Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad šios sumos susidaro valstybei pagal OEPS 9 straipsnį nustatčius elektros energijos pirkėjams antkainį, kurio atžvilgiu šio sprendimo 47 punkte buvo įrodyta, kad tai yra mokestis. Taigi šios sumos susidaro iš valstybinių išteklių.
- 67 Remiantis OEPS 9 straipsnio 1 ir 2 dalimis, mokestis sumokamas sistemos operatoriui arba leidimą turinčiam asmeniui, kurie, kaip nurodyta OEPS 9 straipsnio 4 dalyje, turi pervesti SEP iš iki 2001 m. liepos 1 d. mokėtinų sumų gautas pajamas. Pagal OEPS 9 straipsnio 5 dalį SEP pasilieka ne daugiau nei 400 milijonų NLG sumą ir perviršį pveda ministerijai.
- 68 Pagrindinėje byloje bendrovė sistemos operatorė yra *Essent Netwerk*. Kaip matyti iš šios bendrovės atsakymo į Teisingumo Teismo pateiktą klausimą, ji yra dukterinė

bendrovė, kurios visas kapitalas priklauso bendrovei *Essent NV*, kurios 74 % akcijų priklauso Nyderlandų provincijoms ir 26 % – šios valstybės narės komunoms. Visas SEP kapitalas priklauso įmonėms elektros energijos gamintojoms. Anksčiau pagal įstatymą ši įmonė buvo atsakinga už bendrojo intereso ekonominės paslaugos administravimą.

69 Iš OEPS nuostatų išplaukia, kad paskirta bendrovė negali iš mokesčio gautų pajamų panaudoti kitiems nei įstatyme numatytiems tikslams. Be to, vykdydama šią užduotį ji yra griežtai kontroliuojama, nes OEPS 9 straipsnio 5 dalimi yra įpareigota pateikti auditoriui surinktų ir perduotų sumų atskaitą, kad šis ją patvirtintų.

70 Beveik nesvarbu, kad ši paskirta bendrovė centralizuotai sukaupia surinktą mokestį, administruoja surinktas lėšas bei gauna dalį šios sumos. Iš tikrųjų įstatymų nustatyta tvarka, konkrečiau kalbant, auditoriaus patvirtintos atskaitos, leidžia atskirti šiuos skirtingus vaidmenis ir kontroliuoti, kaip panaudojamos šios lėšos. Iš to išplaukia, kad kol paskirta bendrovė sau nepasiskiria 400 milijonų NLG sumos – momentas, nuo kurio šia suma ji gali disponuoti savo nuožiūra – minėta suma lieka kontroliuojama viešosios kontrolės, ir todėl ja disponuoja nacionalinės valdžios institucijos, o to pakanka, kad šią sumą būtų galima laikyti valstybiniais ištekliais (šiuo klausimu žr. 2002 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, C-482/99, Rink. p. I-4397, 37 punktą).

71 Matyti, kad OEPS 9 straipsnio tikslas – leisti įmonėms elektros energijos gamintojams, tarpininkaujant jų dukterinei bendrovei SEP, susigražinti rinkos sąlygų neatitinkančias praeityje patirtas išlaidas. Ši nuostata taikoma 2000 m. patirtoms išlaidoms, o tam tikros vėlesniais metais patirtos išlaidos bus kompensuojamos subsidijomis, kurioms, kaip valstybės pagalbai, leidimą turės duoti Komisija.

72 Šiomis įvairiomis aplinkybėmis pagrindinėje byloje nagrinėjama priemonė skiriasi nuo tos, kuri buvo aptarta 2004 m. liepos 15 d. Sprendime *Pearle ir kt.* (C-345/02, Rink. p. I-7139). Šioje byloje nagrinėtas lėšas, panaudotas reklaminei kampanijai,

iš savo narių, kurie iš šios kampanijos gavo naudos, surinko profesinė organizacija, kaip įnašus, kurie privalomai skirti šiai kampanijai organizuoti (minėto sprendimo *Pearle ir kt* 36 punktas). Todėl tai nebuvo nei valstybės gautos pajamos, nei valstybės kontroliuojamos lėšos, priešingai nei SEP gauta suma, kuri susijusi su mokesčiu ir negali būti panaudota kitais nei įstatyme nustatytais tikslais.

73 Beje, byloje, kurioje buvo priimtas minėtas sprendimas *Pearle ir kt.*, nors lėšas surinko profesinė organizacija, reklaminę kampaniją organizavo privati optikų asociacija, be to, ji buvo skirta tik komerciniam tikslui ir visiškai nebuvo susijusi su valstybinės valdžios institucijų nustatyta politika (minėto sprendimo *Pearle ir kt* 37 ir 38 punktai). Priešingai, pagrindinėje byloje paskirtai bendrovei skirti 400 milijonų NLG sumą nusprendė teisės aktų leidėjas.

74 Be to, nagrinėjama priemonė skiriasi nuo tos, kuri aptarta 2001 m. kovo 13 d. Sprendime *PreussenElektra* (C-379/98, Rink. p. I-2099), kurio 59 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad privačioms elektros energijos tiekimo įmonėms nustatyta pareiga pirkti iš atsinaujinančių energijos šaltinių pagamintą energiją už nustatytas minimalias kainas nesukelia jokio tiesioginio arba netiesioginio valstybinių išteklių perdavimo įmonėms, šios rūšies elektros energijos gamintojoms. Pastaruoju atveju valstybė neįgaliojo įmonių valdyti valstybinių išteklių, įpareigojo pirkti panaudojant savo nuosavus finansinius išteklius.

75 Iš visų šių aplinkybių išplaukia, kad SEP gautas sumas reikia laikyti valstybės įsikišimu panaudojant valstybinius išteklius.

76 Dėl antros sąlygos, susijusios su galimybe, kad bus paveikta valstybių narių tarpusavio prekyba, reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką, nėra ribos arba procentinio dydžio, kurio neviršijus galima laikyti, kad nėra įtakos valstybių narių tarpusavio prekybai. Iš tiesų sąlygiškai mažas pagalbos dydis arba santykinai mažas ją gavusios įmonės dydis *a priori* nereiškia, kad nebus padaryta įtaka valstybių narių tarpusavio prekybai (žr. minėto sprendimo *Tubemeuse* 43 punktą ir minėto sprendimo *Altmark Trans et Regierungspräsidium Magdeburg* 81 punktą).

- 77 Šiuo atžvilgiu reikia konstatuoti, kad SEP ir nacionalinės įmonės elektros energijos gamintojos konkuruoja su kitų valstybių narių elektros energijos gamintojais. Be to, atsižvelgiant į elektros energijos rinkos liberalizavimą ir su tuo susijusią intensyvią konkurenciją, to pakanka nustatyti, kad pagalba gali padaryti įtaką prekybai.
- 78 Kalbant apie trečią ir ketvirtą sąlygas, reikia nurodyti, kad iš įstatymo, jo aiškinamojo rašto ir Teisingumo Teisme pateiktų paaiškinimų išplaukia, kad – net neanalizuojant šių išlaidų pobūdžio ir kilmės – SEP gauta 400 milijonų NLG suma turėjo jai leisti padengti 2000 m. patirtas rinkos sąlygų neatitinkančias išlaidas. Atvirkščiai, 2001 m. ir paskesniais metais kai kurios išlaidos, kaip antai susijusios su miesto šildymu ir *Demkolec* įrenginiu, atsirado, Herkströter komisijos teigimu, dėl Nyderlandų valstybės sprendimų, todėl ši valstybė buvo numaciusi subsidijas joms kompensuoti.
- 79 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad valstybės pagalba laikomas įsikišimas, kuris, kad ir kokios formos būtų, gali tiesiogiai ar netiesiogiai suteikti įmonėms pranašumą arba kuris turi būti laikomas ekonomine nauda, kurios normaliomis rinkos sąlygomis naudą gaunanti įmonė nebūtų gavusi (žr. minėto sprendimo *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg* 84 punktą ir 2003 m. lapkričio 27 d. Sprendimo *Enirisorse*, C-34/01–C-38/01, Rink. p. I-14243, 30 punktą bei minėto sprendimo *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti* 59 punktą).
- 80 Tačiau valstybės įsikišimo priemonė nepatenka į EB 87 straipsnio 1 dalies reglamentavimo sritį, jeigu ji turi būti vertinama kaip kompensacija už paslaugas, kurias teikia naudos gaunanti įmonė, vykdydamos savo su viešosiomis paslaugomis susijusius įsipareigojimus, o dėl to šios įmonės realiai negauna jokios finansinės naudos ir dėl minėtos įsikišimo priemonės jos neatsiduria palankesnėje konkurencinėje padėtyje, palyginti su kitomis su jomis konkuruojančiomis įmonėmis (minėto sprendimo *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg* 87 punktas; minėto sprendimo *Enirisorse* 31 punktas bei minėto sprendimo *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti* 60 punktas).

- 81 Vis dėlto tam, kad konkrečiu atveju tokia kompensacija nebūtų pripažįstama valstybės pagalba, kaip, beje, nebuvo teigta pagrindinėje byloje, turi būti tenkinamos tam tikros sąlygos (minėto sprendimo *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg* 81 punktas; minėto sprendimo *Enirisorse* 31 punktas bei minėto sprendimo *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti* 61 punktas).
- 82 Pirma, šią kompensaciją gaunančiai įmonei turi būti iš tikrųjų pavesta vykdyti su viešosiomis paslaugomis susijusius įsipareigojimus ir šie įsipareigojimai turi būti aiškiai apibrėžti (minėto sprendimo *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg* 89 punktas; minėto sprendimo *Enirisorse* 32 punktas bei minėto sprendimo *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti* 62 punktas).
- 83 Antra, kriterijai, kuriais remiantis apskaičiuojama kompensacija, turi būti objektyviai ir skaidriai nustatyti iš anksto, siekiant užkirsti kelią tam, kad kompensacija neštų ekonominės naudos, dėl kurios ją gaunanti įmonė įgytų pranašumą, palyginti su konkuruojančiomis įmonėmis (minėto sprendimo *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg* 90 punktas; minėto sprendimo *Enirisorse* 35 punktas bei minėto sprendimo *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti* 64 punktas).
- 84 Trečia, kompensacija negali būti didesnė negu būtina tam, kad visiškai ar iš dalies padengtų su įsipareigojimų, susijusių su viešosiomis paslaugomis, vykdymu susijusias išlaidas, atsižvelgiant į su tuo susijusias pajamas ir protingą pelną, gaunamą už šių įsipareigojimų vykdymą (minėto sprendimo *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg* 92 punktas ir minėto sprendimo *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti* 66 punktas).
- 85 Ketvirta, kompensaciją reikia nustatyti vadovaujantis išlaidų, kurių būtų turėjusi vidutinė, tinkamai valdoma įmonė, turinti tinkamų priemonių, būtinų nustatytiems su viešosiomis paslaugomis susijusiems reikalavimams vykdyti, atsižvelgiant į su tuo susijusias pajamas ir protingą pelną, gaunamą už šių įsipareigojimų vykdymą, analize (minėto sprendimo *Altmark Trans ir Regierungspräsidium Magdeburg* 93 punktas ir minėto sprendimo *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti* 67 punktas).

- 86 Remiantis šiais kriterijais, kurie gali būti naudojami *mutatis mutandis* siekiant įvertinti, ar dėl valstybės patirtų rinkos sąlygų neatitinkančių išlaidų kompensavimas yra pagalba, nacionalinis teismas turi patikrinti, ar arba kokia apimtimi 400 milijonų NLG suma gali būti laikoma kompensacija už paslaugas, kurias paskirta bendrovė teikia vykdydama su viešosiomis paslaugomis susijusius išipareigojimus, arba ar ši suma turėjo būti panaudota kitokio pobūdžio rinkos sąlygų neatitinkančioms išlaidoms padengti, o šiuo atveju tai būtų ekonominė nauda, atitinkanti „pagalbos“ sąvoką EB 87 straipsnio prasme.
- 87 Kadangi nagrinėjama priemonė suteikia pranašumą SEP ir (arba) įmonėms elektros energijos gamintojoms, tokia nauda suteikia pranašumą elektros energijos gamybos sektoriui ir todėl yra atrankinio pobūdžio.
- 88 Iš šių visų aplinkybių matyti, jog tiek, kiek SEP gautos sumos, neviršijančios 400 milijonų NLG, suteikia ekonominės naudos, jos yra „valstybės pagalba“ EB 87 straipsnio 1 dalies prasme.
- 89 Dėl mokesčio už perduotą elektros energiją reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką mokesčiai nepatenka į su valstybės pagalba susijusių Sutarties nuostatų taikymo sritį, nebent jie yra pagalbos finansavimo būdas, sudarantis šios pagalbos priemonės sudėtinę dalį (2005 m. sausio 13 d. Sprendimo *Streekgewest*, C-174/02, Rink. p. I-85, 25 punktas ir 2005 m. spalio 27 d. *Distribution Casino France ir kt.*, C-266/04–C-270/04, C-276/04 ir C-321/04–C-325/04, Rink. p. I-9481, 34 punktas).
- 90 Tam, kad mokesčių būtų galima laikyti sudėtine pagalbos priemonės dalimi, atitinkami nacionalinės teisės aktai turi nustatyti privalomą tarpusavio ryšį tarp mokesčio ir pagalbos: pagalba privalomai finansuojama pajamomis iš mokesčio ir pajamos daro tiesioginę įtaką pagalbos dydžiui (žr. minėto sprendimo *Streekgewest* 26 punktą ir minėto sprendimo *Distribution Casino France ir kt.* 40 punktą).

- 91 Atrodo, kad taip yra pagrindinėje byloje, tačiau dar reikia atlikti šio sprendimo 88 punkte nurodytą patikrinimą, kai tai susiję su SEP pervesta 400 milijonų NLG suma.
- 92 Pagal EB 88 straipsnio 3 dalį apie visus ketinimus suteikti ar pakeisti pagalbą Komisija turi būti laiku informuojama, kad galėtų pateikti savo pastabas. Atitinkama valstybė narė savo pasiūlytų priemonių negali įgyvendinti tol, kol galimoje tyrimo procedūroje nepriimamas galutinis sprendimas.
- 93 Kai tarp mokesčio ir pagalbos egzistuoja privalomas tarpusavio ryšys, taip pat reikia pranešti apie pagalbos priemonės finansavimo būdą (2003 m. spalio 21 d. Sprendimo *van Calster ir kt.*, C-261/01 ir C-262/01, Rink. p. I-12249, 51 punktas ir minėto sprendimo *Streekgewest* 26 punktas).
- 94 Nyderlandų vyriausybė ir Komisija nesutaria, ar buvo pranešta EB 88 straipsnio 3 dalies prasme. Neginčijama, kad 2000 m. rugpjūčio 30 d. laišku Nyderlandų vyriausybė perdavė Komisijai OEPS įstatymo projektą ir jo aiškinamąjį raštą. Tačiau Komisija pažymi, kad šiame laiške buvo prašoma išnagrinėti OEPS 6–8 straipsnių projektą EB 87 ir 88 straipsnių atžvilgiu, bet ne 9 straipsnio projektą.
- 95 Šiuo požiūriu, kai nėra reikalo nagrinėti, ar 2000 m. rugpjūčio 30 d. laiškas buvo pakankamai tiksliai suformuluotas, kiek tai susiję su OEPS 9 straipsniu, kad jis galėtų būti laikomas pranešimu EB 88 straipsnio 3 dalies prasme, pakanka konstatuoti, kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 121–123 punktuose, kad šis 9 straipsnis įsigaliojo 2000 m. gruodžio 29 d., t. y. anksčiau nei 2001 m. liepos 25 d. Sprendimas dėl priemonių, apie kurias buvo pranešta 2000 m. rugpjūčio 30 dieną. Iš to matyti, kad nebuvo laikytasi įpareigojimo neįgyvendinti projekto, apie kurį buvo pranešta, kol Komisija dėl to nepriėmė sprendimo.
- 96 Iš visų šių aplinkybių išplaukia, kad EB 87 straipsnį reikia aiškinti taip: pagal OEPS 9 straipsnį paskirtai bendrovei sumokėtos sumos yra „valstybės pagalba“ šios Sutarties nuostatos prasme, jei jos yra ekonominė nauda, o ne kompensacija už paslaugas,

kurias paskirta bendrovė teikia vykdydama su viešosiomis paslaugomis susijusius įsipareigojimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ⁹⁷ Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. EB 25 straipsnį reikia aiškinti kaip draudžiantį teisės aktą, pagal kurį nacionaliniai elektros energijos pirkėjai savo sistemos operatoriui turi mokėti antkainį už valstybėje narėje pagamintą ir importuotą elektros energijos kiekį, kuris buvo perduotas šiems pirkėjams, kai šį antkainį minėtas operatorius turi pervesti šiuo tikslu teisės aktų leidėjo nurodytai bendrovei, kuri yra bendra keturių nacionalinių elektros energijos gamintojų dukterinė bendrovė ir anksčiau administravo visos pagamintos ir importuotos elektros energijos išlaidas, ir kai visas šis antkainis turi būti panaudotas rinkos sąlygų neatitinkančioms išlaidoms, už kurias ši bendrovė yra pati atsakinga, padengti, o dėl to šios bendrovės gautos sumos visiškai kompensuoja perduodamos nacionalinės elektros energijos sąnaudas.

Taip pat yra tuo atveju, kai nacionalinės įmonės elektros energijos gamintojos privalo padengti šias išlaidas, ir kai dėl sudarytų sutarčių sumokant valstybėje narėje pagamintos elektros energijos pirkimo kainą, išmokant

dividendus įvairioms nacionalinėms įmonėms elektros energijos gamintojoms, kurių dukterinė bendrovė yra paskirta bendrovė, ar bet koku kitu būdu antkainio suteiktą pranašumą paskirta bendrovė galėjo visiškai perduoti nacionalinėms įmonėms elektros energijos gamintojoms.

EB 90 straipsnį reikia aiškinti kaip draudžiantį tą patį teisės aktą tokiomis aplinkybėmis, kai iš už perduotą elektros energiją renkamo mokesčio gautos pajamos yra tik iš dalies naudojamos rinkos sąlygų neatitinkančioms išlaidoms padengti, t. y. kai paskirtos bendrovės renkama suma tik iš dalies kompensuoja perduotos nacionalinės elektros energijos sąnaudas.

- 2. EB 87 straipsnį reikia aiškinti taip: pagal 2000 m. gruodžio 21 d. Pereinamojo laikotarpio įstatymo dėl elektros energijos gamybos sektoriaus (Overgangswet Elektriciteitsproductiesector) 9 straipsnį paskirtai bendrovei sumokėtos sumos laikomos „valstybės pagalba“ šios Sutarties nuostatos prasme, jei jos yra ekonominė nauda, o ne kompensacija už paslaugas, kurias paskirta bendrovė teikia vykdydama su viešosiomis paslaugomis susijusius įsipareigojimus.**

Parašai.